

ארבעה צריכים חיזוק (ברכות לב:) – שיתחזק אדם בהם תמיד בכל כחו (רש"י)

חובתנו בעת פורענות בעולם

אמרו חז"ל במסכת יבמות (סג, א) אין פורענות באה לעולם אלא בשביל ישראל, אם יש בעולם צרות ופורענות, המטרה בזה היא בשביל ישראל, כמו שכתוב "הכרתי גויים וגו' אמרתי אך תיראי אותי תקחי מוסר", היינו שהמטרה בכל פורענות שבעולם היא 'תיראי אותי' – שכלל ישראל יהיה להם יראת שמים, כי כשרואים פורענות מבינים שזה בהשגחה, ויש יראת שמים ומפחדים ועושים תשובה.

והיראה היא מצוה בפני עצמה, מצות יראת שמים. זה לא רק אמצעי וסיבה שיעשו מעשים טובים ושלא יהיו חטאים, אלא היראה עצמה היא מצוה, תיראי אותי! וזו הסיבה של הפורענות, 'תיראי אותי' שיהיה יראת שמים, ו'תקחי מוסר' זה עוד דבר, תיקון החטאים למעשה, שלא יהיה חטא.

יש 'יראת שמים' ויש 'יראת חטא', ובמסילת ישרים פרק כ"ד ביאר שיראת שמים פירושה שאדם מפחד לעשות עבירות, או שעושה מצוות, מיראת שמים. אבל יראת חטא פירושה שאפילו כשעושה מצוה הוא חושש שמא המצוה אינה בשלמות, וגם כשאינו עושה עבירה, הוא חושש שמא עשיתי פעם עבירות וצריך לחזור בתשובה עליהן, ושמא לא חזרתי בתשובה כמו שצריך, או שמא אכשל מחר, ודואג על עצמו מה יהיה מחר, שמא מחר ייכשל בחטא, וצריך להוסיף הרבה יראת שמים כדי שלא יהיה חטא, זה נקרא יראת חטא.

וזהו 'תיראי אותי תקחי מוסר', שיהיה לנו יראת שמים ויראת חטא, ונפחד מדיני שמים, ואמנם הרמב"ם בהלכות תשובה (י, א) וכן המסילת ישרים שם כתבו, שיראת העונש זה דבר פשוט מאד שגם נשים ועמי הארץ יש להם את זה, ויראת העונש אינה מדרגה כלל, רק יראת הרוממות ויראת חטא נחשבים למדרגה, אבל בזמנינו כבר אמר רבי ישראל סלנטר שגם יראת העונש נחשבת למדרגה, וצריכים לעבוד על כך שתהיה יראת העונש, ועל זה נאמר תיראי אותי תקחי מוסר, שיהיה יראת שמים ותיקון המעשים.

וכן כתוב בקריעת ים סוף (שמות יד, לא) וירא ישראל את היד הגדולה אשר עשה השם במצרים ויראו העם את השם, והיינו שכאשר ראו בני ישראל את כל המכות וטביעת המצרים בים, קיבלו מזה יראת שמים, ויראו את השם, כי כשרואים כזו פורענות על הגויים זה מביא ליראת שמים, ויראו העם את השם!

אבל המציאות היא שיש אנשים שחושבים שאין להם בכלל חטא, יש כאלה, שחושבים אני בסדר וכל היום מסודר אצלי ואין לי שום חטא, ויש אנשים שיודעים שיש להם חטא אבל הם חושבים מה בכוחי לעשות, אני לא יכול לתקן ואין בכוחי לחזור בתשובה. וכל זה טעות, שהם טועים, כי אין מי שאין לו חטא, ואין מי שלא יכול לחזור בתשובה, לכל אחד יש חטא, ואפשר לתקן.

השיפור במצב – מפני זכותה של ארץ ישראל

והנה עכשיו לאחר כל הפורענות שהייתה, ברוך השם המצב השתפר פה בארץ, וכבר יש פחות חולים ממה שהיה קודם, וגם פחות ביטול תורה, קודם היה הרבה ביטול תורה אבל עכשיו כבר יש ישיבות וחדרים, ישיבות קטנות וישיבות גדולות, שכבר התחילו ללמוד באיזו צורה שהיא.

ואמנם יחד עם זה כמובן צריכים להיזהר מאד, וכללי הזהירות הם חיוב חמור מאד, להיזהר בכל כללי הזהירות ולא להקל בהם חס ושלום, כי זהו פיקוח נפש. אך על כל פנים פה בארץ המצב השתפר הרבה יותר ממה שהיה קודם, וכבר הרבה פחות חולים ברוך השם.

והסיבה לזה שיש פה שיפור יותר מאשר בחוץ לארץ, זהו מפני שיש זכות ארץ ישראל, ארץ ישראל נותנת זכויות! שעושים בה יותר מעשים טובים, והאדם שגר בארץ ישראל משתפר, והוא אדם יותר טוב ממי שגר בחוץ לארץ, זוהי המציאות והזכות של ארץ ישראל.

ומצינו שתי גמרות על זה. הא' בנדרים דף כ"ב שמובא שם מעשה בשני בני חוזאי שעלו מבבל לארץ ישראל ובדרך קם אחד מהם והרג את חברו, ורבי יוחנן התפלא כיצד יכול להיות דבר כזה שבארץ ישראל תהיה רציחה, מתוך כעס ולב רגז, הרי בפרשת התוכחה כתוב (דברים כח, סה) ונתן השם לך שם לב רגז, היינו שרק 'שם' בחוץ לארץ יהיה לב רגז ולא בארץ ישראל, וכיצד יכול להיות דבר כזה בארץ ישראל.

ואמרו לרבי יוחנן כי אמנם כן, בשעת הרציחה עדיין לא עברו את הירדן, והרוצח היה בעבר הירדן, אבל אם היה עובר את הירדן באמת זה לא היה קורה, כי בארץ ישראל היה האופי משתנה!

ועוד גמרא במכות דף ז', שמי שנגמר דינו למיתה בחוץ לארץ, שעבר עבירה שחייבים עליה מיתה והסנהדרין שבחוץ לארץ דנו אותו וגמרו את דינו למיתה, והוא כבר גברא קטילא שחייב מיתה, אם הוא ברח לארץ ישראל לפני שהרגו אותו [ובא לפני בית דין אחר] סותרים את דינו, וצריכים עוד פעם לדון אותו.

ומפרשת הגמרא שם הטעם בזה 'מפני זכותה של ארץ ישראל', והיינו כי עכשיו כשהוא בארץ ישראל אם ידונו אותו יכול להיות שהוא ייצא זכאי בדינו, כי בארץ ישראל הוא משתפר ומקבל זכויות נוספות, ויתכן שמן השמים כבר רוצים שיחיה ולא ימות, זוהי הזכות והמעלה של ארץ ישראל.

מדוע שומרי תורה נפגעו יותר מן המחלה

והנה יש עוד דבר שצריכים להבין אותו, שהמציאות פה בארץ היא שהחרדים שנפטרו מן המחלה הם אחוז הרבה יותר גדול ביחס לכלל הציבור, וגם בחוץ לארץ החרדים שנפטרו הם יותר מכל הציבור.

והסיבה לזה, כיון שהרי כתב החזון איש^א שבזמנינו אלו שעדיין לא חזרו בתשובה הם שוגגים וכתינוקות שנשבו, והם לא אשמים, כי הם לא קיבלו חינוך, והחטא שלהם זה חטא בשוגג, החטאים של מי שאינו חרדי זה שוגג, אבל חרדי שיש לו חטא אינו שוגג^ב, כי הוא מכיר ויודע את חובתו בעולמו, והתביעה עליו גדולה יותר. לכן מידת הדין פוגעת יותר בחרדים, וגם בחוץ לארץ רואים את זה יותר.

ועכשיו ברוך השם יש הרבה מקומות שכבר התחילו ללמוד, אבל צריכים מאד להיזהר ולשמור על כללי הזהירות. ויש הרבה שלמדו וגם עכשיו ממשיכים ללמוד בטלפון, עם חברותות בטלפון ושיעורים בטלפון, התלמידים מקשיבים בטלפון והראש ישיבה אומר את השיעור בטלפון, ככה יש שממשיכים ללמוד, וזו זכות גדולה מאד, יש הרבה שעושים כך, לומדים ומתחזקים, וכבר התחזקו בזה.

ויש עוד זכויות לנשים, עכשיו כשהתלמידים נמצאים בבית וצריכים ללמוד, שלא יפריעו להם ללמוד, הנשים נותנות להם את האפשרויות שלא יפריעו להם ללמוד^ג, וזו זכות התורה לנשים, כמו שאמרו חז"ל (ברכות יז, א) נשים במאי זכיין באקרוי בנייהו וכו' ובאתנויי גבריהו, ובזה הנשים זוכות, בזכות התורה שהן מתאמצות בכל כוחן שהבנים יוכלו לעסוק בתורה בלי בטלה.

בעזרת השם נזכה גם הלאה לסייעתא דשמיא שנמשיך הלאה להתחזק ונזכה להצלחה בכל העניינים.

^א חזון איש יורה דעה סימן ב' ס"ק כ"ח. ומביא שם מדברי הרמב"ם פ"ג מהלכות ממרים "אבל בני אותן הטועים ובני בניהם שהדיחו אותם אבותם ונולדו במינות וגידלו אותן עליו, הרי הן כתינוק שנשבה לבין הגויים וגידלוהו הגויים על דתם שהוא אנוס, ואף על פי ששמע אחר כך שהיה יהודי וראה היהודים ודתם הרי הוא כאנוס שהרי גידלוהו על טעותם", עכ"ל.

^ב עיין ב"מ דף ל"ג ע"ב מאי דכתיב (ישעיה נח, א) הגד לעמי פשעם ולבית יעקב חטאתם הגד לעמי פשעם אלו תלמידי חכמים ששגגות נעשות להם כזדונות ולבית יעקב חטאתם אלו עמי הארץ שזדונות נעשות להם כשגגות.

^ג וכה דברי רבינו שליט"א במכתבו בשבוע שעבר עם מרן הגר"ח ק"ק שליט"א: קריאה גדולה לבית יעקב אלו הנשים, אשר מגדלות את בניהן כל השנה כולה לתורה ומצוות, ולאור המצב יש להן כעת תפקיד מיוחד להיות לעזר בלימוד התורה, על ידי שייחדו חדר בבית שבו ילמדו הבנים בשעות הסדרים. ולפי גודל הקושי כך יגדל מאד שכרם של הנשים בעולם הבא וגם בעולם הזה ויראו נחת לרוב מכל יוצאי חלציהם אכ"ר. ובזכות נשים צדקניות נגאלו אבותינו ובזכותן עתידין להיגאל. ע"כ.

לעילוי נשמת מרת
שרה הניה ב"ר **פסח הלוי** ע"ה
נלב"ע י"ט אייר תשנ"ג
תנצב"ה

לעילוי נשמת
מרת **רחל** בת ר' **נחמיה** ע"ה
נלב"ע י"ד אייר תשע"ז
ולע"נ ר' **יהודה** ב"ר **יוסף** ז"ל

לעילוי נשמת הרה"ח
רבי **יצחק מאיר** ב"ר **עזריאל לוי** זצ"ל
נלב"ע ח"י באייר תשכ"ב - תנצב"ה
הוקדש על ידי בנו שליט"א

לעילוי נשמת הגאון הגדול רבי
שמואל יעקב בורנשטיין זצ"ל
בן הרה"ח **יששכר דב** זצ"ל
נדבת ידידו החפץ בעילום שמו